

Mariehällskyrkan

© Stockholms stift
Stockholm 2008
www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift
info.stockholmsstift@svenskakyrkan.se

Mariehällskyrkan

Bromma församling, Birka kontrakt, Stockholms stift
kv Församlingshuset 6, Solbergsvägen 65, Mariehäll, Bromma socken, Stockholms kommun
och län, Uppland

Mariehällskyrkan uppfördes åren 1922–24, ursprungligen som församlingshus för Bromma församling, och invigdes 1925. Arkitekt var Carl Alfred Danielsson-Bååk (1872–1967), som även ritade villor för AB Hem på landet och under 1900-talets första decennier ett flertal flerfamiljshus i Stockholms innerstad. 1972 invigdes den f d hörsalen/kyrksalen som kyrka och fick namnet Mariehällskyrkan.

Mariehällskyrkan är skyddad enligt 4 kapitlet lagen om kulturminnen.

HISTORIK

1916 inkorporerades Bromma socken med Stockholms stad varvid Bromma blev egen församling efter att tidigare bildat ett pastorat tillsammans med Sundbyberg. 1920 beslutades att ett församlingshus med bl a bostad för församlingens komminister skulle byggas i Mariehäll. 1922 började byggnadskommittén sitt arbete och i slutet av år 1924 stod byggnaden klar. Enligt nybyggnadsritningarna kunde en hörsal med 171 platser, dagens kyrkorum, kopplas ihop med en ”föreläsningssal och läsrum”, det som idag kallas församlingssal. Vidare fanns här bibliotek och församlingsexpedition samt tre tjänstebostäder, bl a en komministerbostad.

Mariehäll var vid denna tid en stadsdel som dels bestod av villabebyggelse av varierande ålder, dels av stora hyreskaserner. De senare hade

uppförts för arbetarna som var knutna till de industrier och fabriker som vuxit upp här sedan slutet av 1800-talet. 1972 invigdes kyrksalen till kyrka av biskop Ingmar Ström.

BESKRIVNING

Omgivningen

Mariehällskyrkan ligger i Mariehäll, nordväst om Stockholms innerstad, strax intill Bromma flygplats och på gränsen till Sundbyberg. Dess centrala läge i stadsdelen och monumentala placering visar på den vikt byggnaden tillmättes trots att den inte ursprungligen uppförts som kyrka. Den är belägen söder om den idag hårt trafikerade Bällstavägen, väl indragen men ändå synlig för förbipasserande. Partiet strax norr om Bällstavägen är obebyggt, därefter tar industribebyggelse över. Villor och några mindre flerfamiljshus av skiftande karaktär och ålder omger kyrkobyggnaden i väster, söder och öster.

Kyrkomiljön

Kyrkan ligger uppe på en terrassering i södra delen av en stor öppen gräsklädd yta, som i norr når ända fram till Bällstavägen. (Efter inventeringsstillfället har en envåning daghemsbyggnad uppförts intill vägen.) En häck och höga träd markerar kyrkotomtens gränser. Ursprungligen

var kyrkotomten omgiven av ett traditionellt spjälstaket. Söder om och bakom byggnaden finns en fruktträdgård.

Kyrkoanläggningen

Mariehällskyrkan är inrymd i västra delen av en rektangulär tvåvåningsbyggnad, vars yttre mera har karaktären av en profan monumentalbyggnad eller pampigt bostadshus än av kyrka. I byggnadens mitt ligger församlingslokaler och i östra delen och på övervåningen tjänstebostäder för olika församlingsmedarbetare. Kyrkorummet har en nord-sydlig riktning med **korabsid** mot söder. Entrén till kyrkan är placerad på nordfasaden. Stommen är av tegel.

Exteriör

Fasaderna är slätputsade i gult ovan en delvis mycket hög betongsockel. Det **valmade** taket är klätt med enkupigt rött tegel. De fem skorstenarna var ursprungligen putsade men är idag plåtklädda. I väster är taket försett med två vindflöjlar med dekor i form av utskurna kors. Det guldbemålade kors som är monterat på byggnadens nordvästra hörn berättar, liksom kyrksalens höga rundbågade fönster med tonat glas, om byggnadens nuvarande funktion. Delar av kopparplåtsdetaljerna för de ursprungligen invändiga stuprören är bevarade.

Västerifrån leder trappor med massiva räcken av sten upp till den terrass som kyrkan står på och till en rikt utformad granitportal med förgylld dekor, bl a ett Kristusmonogram. Kyrkporten är av lackat trä med överljusfönster och smidesgaller i form av blad och druvklasar. Entrén till komministerbostaden är också placerad på nordfasaden men har en något enklare ut-

Trappräcke i smide vid entré.

formning. Denna och kyrkans övriga entréer har alla rikt dekorerade trappräcken av smäcker smide.

Interiör

Entrén till kyrkorummet sker via ett litet vindfång och en hall med kalkstengolv, putsade väggar och tak i grått respektive vitt. Mörkbet-sade dubbeldörrar leder rakt in i kyrkorummets norra del. Rummet reser sig genom byggnadens båda våningar med en inte helt kvadratisk planform. Väggarna är marmoreringsmålade med stora svepande drag i grått och vitt medan golvet är belagt med grå blankpolerade linoleum-

Kyrkorummet mot koret i söder.

plattor. Det platta trätaket med tvärgående bjälkar är dekormålade av Filip Månsson (1864–1933) med illusionsmålade längsgående bjälkar och kassetter med fåglar, blommor, stjärnor etc. Färgskalan går i grått, blått och rött. Rummet ger ett ljust intryck med höga smala rundbågade och blyspröjsade fönster av mörkbetsat trä i norr och väster.

Det är Filip Månsson som också målat det absidformade koret med välvt tak i al seccoteknik. Ovanför en draperimålning framställs här Det himmelska Jerusalem i blått och grönt med röda inslag. Mitt i korabsiden finns en rund glasmålning i blått och grönt med Livets källa som motiv. Det trebenta altaret, som står på ett litet podium i koret, är liksom den åttkantiga dopfunten, predikstolen, stolarna och orgeln av ek och har en mycket enkel utformning.

Predikstolen består av fyra träskivor ställda direkt på golvet, utformade som gallerverk. Stolarna är klädda med blått ylleytyg, placerade i två bänkkvarter. Orgeln, som är ställd mot rum-

Korabsiden i söder.

mets västra vägg, är byggd av Åkerman & Lund och har 5 stämmor. Belysningen utgörs av åtta ursprungliga ljuskronor i smide och glas. Intill orgeln står en flygel. Dörrpartiet till den angränsande församlingssalen har fyllningar, som laserats i grått och vitt.

Inventarier

Altarets lilla krucifix av silver med en enkel blomma av blått glas är formgivet av silversmeden Sigurd Persson (1914–2003). Två sjuarmade ljusstakar i smide flankerar altaret. Dopfontens skål av mässing har en dekor i form av Agnus Dei och är av äldre datum. På östra väg-

Dopfunten med dopskål av mässing.

gen hänger en modern Mariabild med titeln Ad lumen, en träskulptur monterad mot en blå textil, signerad ME.

Övriga församlingslokaler

Församlingssalen, belägen omedelbart öster om kyrkorummet, kan genom ett brett vikbart dörrparti förenas med detta. Salen har en enkel utformning med putsade ljust gula väggar, vitt tak och linoleumgolv. Långväggen mot söder har stora rundbågade fönster och det breda dörrpartiet är mörkbetsat. Byggnaden rymmer förutom några tjänstebostäder även en **sakristia** med **skrudkammare**, kaffekök, samtalsrum m m.

KULTURHISTORISK KARAKTERISTIK

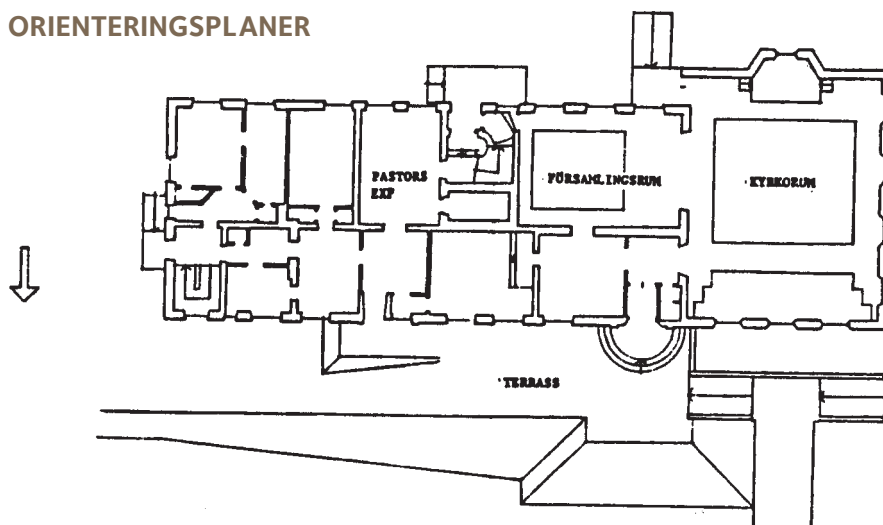
Mariehällskyrkans ursprungliga funktion som församlingshus med kyrksal och tjänstebostäder gjorde att byggnaden fick en både monumental placering och ett påkostat yttre med en imponerande stenportal som leder in till församlingslokalerna och dekorativt smide i entréernas räcken. Kyrkans höga rundbågade fönster och korset på nordvästra hörnet är det enda som exteriört berättar att byggnaden idag rymmer en kyrka.

Kyrkorummet präglas framförallt av det ursprungliga målade trätaget och **korabsidens** dekorativa måleri. Senare tillägg i ljus ek såsom altare, predikstol, dopfunt, orgel och stolar ger med sin funktionella och sparsmakade utformning en enkel karaktär åt rummet samtidigt som de blå inslagen i tak, övrigt måleri och textilier håller samman interiören. Den ljusa koloriten och de höga fönstren bidrar till att rummet upplevs som mycket ljust.

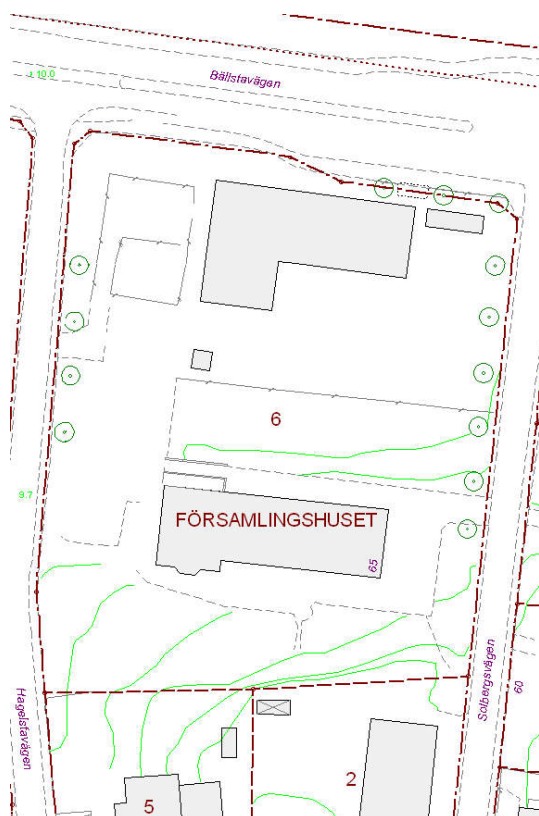
Att särskilt tänka på i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- kyrkoentréns stenportal och de övriga entréernas handledare och räcken i dekorativt smide
- det ursprungliga som finns kvar i kyrkorummet såsom målningarna i tak och **korabsid**, glasmålningen, väggarnas marmoreringsmålning, fönstren och takarmaturena.

ORIENTERINGSPLANER

Ur Illerstad, L, Nya Svenska kyrkor, del I Svealand, RAA 1990:2, Stockholm 1990.

Utsnitt ur Stockholms stadsbyggnadskontors baskarta 2007.

KRONOLOGI

År	Händelse	Källa
1922–24	Församlingshuset uppförs, arkitekt C A Danielsson-Bååk. Invigning 1925.	BNA och broschyr 1975
1932	Nytt altare.	Broschyr 1975
1950	Ny dopfunt.	dito
1955	Ny orgel, Åkerman & Lund.	Nilsson 2001
1967–70	Exteriör renovering och modernisering av församlingslokaler med nytt kaffekök m m, renovering av den f d kyrksalen.	Broschyr 1975
1972	Den ursprungliga kyrksalen invigs till kyrka, Mariehällskyrkan.	dito, ATA
1978	Korset monteras uppe på kyrkobyggnaden, ritat av arkitekt Hans Borgström.	ATA
1993	Fasadrenovering varvid bl a de ursprungligen invändiga stuprören ersätts av utvändiga.	dito
1998	En Mariaskulptur, som tidigare fungerat som altartavla i Åkeshovs sjukhuskapell, monteras i kyrkorummet.	ATA

KÄLLFÖRTECKNING

ATA Antikvarisk-topografiska arkivet

BNA Byggnadsnämndens arkiv

SSM Stockholms stadsmuseums arkiv

Illerstad, L, *Nya Svenska kyrkor*, del I Svealand, RAÄ 1990:2, Stockholm 1990

Kommunalhuset – Bällsta församlingshus – Mariehällskyrkan, broschyr 1975

Nilsson, C, *Kyrkguiden. Vägledning till kyrkorna i Stockholms stift*, Stockholm 2001

Söderström, G m fl, *Stockholm utanför tullarna. Nittiosju stadsdelar i ytterstaden*, Stockholm 2003.